

Avdelningen för ekonomi och styrning
Björn Kullander

Kommunstyrelserna
Landstingsstyrelserna/regionstyrelserna

Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå

Dnr 11/7554

Förbundsstyrelsens beslut

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har vid sammanträde den 13 juni 2014 beslutat

att för sin del godkänna förslag till överenskommelse om att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå, samt

att i en skrivelse informera kommuner, landsting och regioner om överenskommelsen.

Bakgrund

Sveriges Kommuner och Landsting och staten har fattat beslut om en överenskommelse för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå. Arbetet med mänskliga rättigheter berör kommuner, landsting och regioner eftersom de ansvarar för en stor del av välfärdsinsatserna. Genom den överenskommelse som nu tecknats möjliggörs en extra satsning för att höja kunskapen, ta fram metoder och stärka arbetet med mänskliga rättigheter på lokal och regional nivå.

Överenskommelsen inleds med en kartläggningsfas där kommuner, landsting och regioner kommer involveras för att få fram information om hur behoven ser ut och vilka insatser som kan vara mest lämpliga. Därefter tas en handlingsplan fram med insatser för utbildning, utveckling av metoder och former för kunskapsutbyte. Kommuner, landsting och regioner kommer att bjudas in i såväl kartläggningsfasen som till kommande utbildningar och övriga insatser. Överenskommelsen gäller fram till 2017 och redovisas i sin helhet i **bilaga 1**.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knappe
Ordförande

Överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting om att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå

Bakgrund

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram en strategi för mänskliga rättigheter i Sverige, som en uppföljning av två tidigare nationella handlingsplaner på området (skr. 2001/02:83 respektive 2005/06:95). Redan i de tidigare nationella handlingsplanerna för mänskliga rättigheter har regeringen betonat kommunernas och landstingens roll för förverkligandet av de mänskliga rättigheterna. Detta var också en av utgångspunkterna för att regeringen i mars 2006 tillsatte Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige, som hade i uppdrag att under perioden 2006–2010 bl.a. stödja kommuner och landsting i deras arbete med att säkerställa att rättigheterna respekteras i verksamheten (dir. 2006:27). I delegationens slutbetänkande Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter (SOU 2010:70) framhöll delegationen att det även fortsatt finns ett behov av att utveckla arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå med utgångspunkt i Sveriges konventionsåtaganden på området, bl.a. genom kompetensutveckling.

Utredningen för utvärdering av den andra nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter har också i sitt betänkande Samlat, genomtänkt och uthålligt? En utvärdering av regeringens nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter 2006–2009 (SOU 2011:29) rekommenderat regeringen att försöka få till stånd en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om samverkan mellan staten och den kommunala nivån när det gäller det systematiska arbetet för mänskliga rättigheter i Sverige.

Regeringen och SKL slöt i juni 2010 en överenskommelse som specifikt avser arbetet för att stärka barnets rättigheter (S2010/4938/SF). Därefter slöts i december 2013 en ny överenskommelse för att stärka barnets rättigheter som gäller t.o.m. den 30 juni 2014 (S2013/8812/FST). Utgångspunkten för överenskommelserna är Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232). I strategin betonas kommunernas och landstingens roll i förverkligandet av barnets rättigheter.

Bland annat utifrån de ovan nämnda utredningarna och de tidigare överenskommelserna har en dialog förts om att få till stånd en övergripande överenskommelse om arbetet för de mänskliga rättigheterna på kommunal nivå, vilket har resulterat i nedanstående överenskommelse.

Överenskommelse

Utgångspunkter, mål och arbetssätt

Arbetet med att genomföra överenskommelsen ska ta sin utgångspunkt i Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Målet för arbetet med överenskommelsen är att, med utgångspunkt i de rekommendationer och synpunkter från internationella granskningsorgan som rör kommuner och landsting, utveckla arbetet med att stärka respekten för mänskliga rättigheter samt kunskapen om hur mänskliga rättigheter kan omsättas i praktiken inom den kommunala verksamheten.

Överenskommelsen om att stärka barnets rättigheter avslutas den 30 juni 2014. Arbetet med barnets rättigheter har intensifierats och utvecklats bl.a. genom insatser inom ramen för överenskommelserna om barnets rättigheter. Erfarenheterna från detta arbete ska tas till vara i arbetet inom ramen för denna överenskommelse. Frågor om barnets rättigheter ingår, liksom övriga mänskliga rättigheter som följer av de internationella åtaganden om mänskliga rättigheter som Sverige har gjort, i den nu föreliggande överenskommelsen.

Överenskommelsen omfattar följande delar som ska genomföras i etapper under åren 2014–2017.

Kartläggning

SKL ska genomföra en kartläggning som identifierar behovet av stöd och insatser för att kunna omsätta mänskliga rättigheter i praktiken med utgångspunkt i de rekommendationer och synpunkter från internationella granskningsorgan som rör kommuner och landsting. Kartläggningen ska innefatta vilka utbildningar, former för erfarenhetsutbyte och information som finns samt behovet av utvecklingsarbete i syfte att stärka arbetet med mänskliga rättigheter. Kartlägningsarbetet kan bygga på rapporter som tidigare har tagits fram, exempelvis de studier och undersökningar som Delegationen för mänskliga rättigheter har redovisat. Som ett led i kartlägningsarbetet bör också synpunkter inhämtas från särskilt berörda myndigheter och organisationer i Sverige.

I den del av kartläggningen som avser barnets rättigheter ska den sedan tidigare genomförda kartläggningen användas och vid behov uppdateras.

Resultaten av kartläggningen ska sammanställas i en rapport som lämnas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 februari 2015. Därefter ska företrädare för SKL och Regeringskansliet tillsammans diskutera kartläggningen och dess implikationer för det fortsatta arbetet.

Regeringskansliet ska ansvara för att SKL informeras vad gäller arbetet med att analysera de synpunkter och rekommendationer som Sverige får från internationella organ som granskar hur staterna efterlever sina konventionsåtaganden om mänskliga rättigheter, i de delar som synpunkterna och rekommendationerna avser frågor som rör kommuner och landsting.

Handlingsplan för arbetet

Utifrån kartläggningen och med beaktande av den diskussion som förts enligt ovan, ska SKL ta fram en handlingsplan för hur arbetet med att genomföra överenskommelsen ska bedrivas under perioden juni 2015 – juni 2017.

Handlingsplanen bör omfatta förslag avseende hur de behov som identifierats kan tillgodoses med särskilt fokus på:

- insatser för utbildning och kompetensutveckling inom den kommunala verksamheten,
- insatser för kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte,
- i vilken mån och på vilket sätt dialog och samarbete planeras ske med andra berörda aktörer, såsom länsstyrelserna, statliga myndigheter som Diskrimineringsombudsmannen, Barnombudsmannen och Myndigheten för delaktighet samt organisationer inom det civila samhället.
- På vilket sätt den av EU:s byrå för grundläggande rättigheter framtagna verktygslådan ”joineduptoolkit” för arbete med mänskliga rättigheter i t.ex. kommuner, kan användas och följas upp.

Inom ramen för arbetet kan SKL även stödja verksamheter för kunskaps- och metodutveckling, t.ex. genom pilotverksamheter inom enskilda kommuner och landsting.

Åtgärderna ska utformas så att kunskaper och erfarenheter kan integreras och långsiktigt tas till vara inom ordinarie verksamheter.

Handlingsplanen ska överlämnas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 15 april 2015 för att samråd om handlingsplanen därefter ska kunna genomföras (se vidare nedan).

Samråd, genomförande och uppföljning av handlingsplanen

SKL och Regeringskansliet ska samråda om arbetet med handlingsplanen, dvs. inhämta varandras synpunkter och så långt som möjligt beakta dessa i det fortsatta arbetet. Samråden ska genomföras årligen, senast i maj månad. Vid samråden ska bl.a. SKL:s kartläggning och handlingsplan samt vilka insatser som planeras för det kommande året behandlas. Vid behov ska även frågor om Sveriges rapportering till internationella organ som övervakar staternas efterlevnad av mänskliga rättigheter tas upp.

Inför det årliga samrådet ska SKL följa upp det arbete som har bedrivits utifrån handlingsplanen och lämna en rapport till Regeringskansliet för det gångna året. Vid samråden kan SKL och Regeringskansliet vid behov komma överens om att handlingsplanen ska uppdateras eller på annat sätt revideras.

För detta arbete ska en samordningsgrupp tillsättas bestående av representanter från SKL och berörda departement inom Regeringskansliet.

Dokumentation och spridning

SKL ska se till att arbetet med att genomföra överenskommelsen dokumenteras och hålls tillgängligt, t.ex. genom SKL:s hemsida, och att vägledningar och annat material som kan behövas för kommunernas och landstingens arbete med mänskliga rättigheter utarbetas, samlas och sprids. Regeringskansliet ska underlätta spridningen av det material som SKL tar fram exempelvis genom regeringens hemsida om mänskliga rättigheter, www.manskligarattigheter.se.

Slutrapport

SKL ska följa upp arbetet med överenskommelsen och lämna en samlad redovisning av verksamheten och medelsanvändningen i en slutrapport. Slutrapporten ska även redovisa vilka bedömningar som SKL gör av vilka resultat som uppnåtts till följd av genomförandet av handlingsplanens olika delar och i vilken utsträckning dessa resultat tas till vara för framtiden. Rapporten ska lämnas till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 1 september 2017. Även Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) ska upprätta en rapport om arbetet med överenskommelsen mellan regeringen och SKL.

Finansiering och ekonomisk redovisning

För 2014 avsätter regeringen 4 000 000 kronor att användas i enlighet med denna överenskommelse. Regeringen har för avsikt att avsätta ytterligare 4 000 000 per år för 2015 och 2016 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

Bidraget betalas ut av Kammarkollegiet efter rekvisition från SKL. Rekvisitionen ska lämnas in senast den 1 september 2014. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 6:1 Allmänna val och demokrati, anslagspost 14.

SKL ska årligen, i samband med rapporten inför det årliga samrådet, lämna en ekonomisk redovisning av bidraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet). SKL ska senast den 1 september 2017 lämna en slutlig ekonomisk redovisning av bidraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet). Ej förbrukade medel ska betalas tillbaka till Kammarkollegiet senast den 1 september 2017.

Stockholm den 13 juni 2014

På regeringens vägnar

För Sveriges Kommuner och Landsting

Erik Ullenhag

Anders Knappe